

Quieta nit, de Pere Calders

Pere Calders va néixer el 1912 a Barcelona, però va viure en una masia de Polinyà del Vallès (Vallès Occidental) els primers vuit anys de la seva vida. [LLEGIR MÉS](#)

L'Agustina, des de la cuina, tombà una cadira en alçar-se. Qui sap quina atenció ens va correspondre a tots, que acordàrem un silenci i ens miràrem els uns als altres, seguint amb l'oïda la fressa lenta de la minyona. El passador va fer el xerric de sempre i, en canvi, l'Agustina deixà sentir una exclamació tan desacostumada, que l'Ernest intentà acudir-hi ràpidament. Però no tingué temps, perquè la figura rodona i vermella d'un Pare Noel obstruí la porta del menjador. Duia un sac de tela blanca a l'esquena, i les filagarses de la barba el van fer esternudar dues o tres vegades.

—Fa fred, al carrer —va dir, per justificar-se. I, de seguida, mentre picava de mans (potser per desentumir-se o per encomanar animació), preguntà —: ¿On són els nens?

L'Ernest el va agafar per la mànega i el contacte de la franel·la li donà una esgarrifança.

—Són a dalt, dormint. Però si no parla més baix, els despertarà —digué.

—El despertar nens forma part de la meva feina.

La Isabel va enutjar-se i (vet ací una virtut seva) ens va tornar l'aplom a tots amb unes paraules plenes de sentit:

—Li han donat una mala adreça. En aquesta casa fem Reis.

Estirà el braç dret, assenyalant el pessebre que ocupava tot l'angle de l'habitació, i va mantenir una actitud estatuària, esperant que la visita compregués el mal gust d'una més llarga permanència.

El vell deixà el sac a terra calmosament, va abaixar el braç de la Isabel amb un gest despreocupat i contemplà el pessebre durant una bona estona.

—És infantil —digué al final, pejorativament.

Va estar a punt d'escapar-se-li el riure, però es dominà, en un visible esforç per no ofendre. I això no obstant, a despit de l'aire superior que irradiava d'una manera natural, observàrem que se sentia molest.

Ens havíem alçat tots nosaltres, i a cada un dels silencis que es produïen es feia més evident que la situació podria esdevenir tensa d'un moment a l'altre. La mare, deliberadament impregnada d'esperit nadalenc, volia enllestir l'escena sense ferir els sentiments de ningú, i a intervals gairebé regulars es dirigia al Pare Noel i li deia:

—Si abans d'anar-se'n volgués prendre una copeta...

Però ell es veia particularment entossudit a demostrar que no s'equivocava mai i que si havia entrat a casa era perquè l'assistia alguna raó important. No era qüestió de nens ni de joguines, digué, sinó d'evitar que la institució que representava pogués incórrer en desprestigi.

—Podeu suposar que no vaig casa per casa, a cegues, preguntant si necessiten cavalls o nines de cartó.

—Qui sap! —contestà la Isabel—. Els protestants es valen de recursos més absurds, encara, per a obtenir la difusió de llurs idees.

Semblava que aquestes paraules, pel to en què foren dites, havien d'irritar el Pare Noel. Però amb tota calma, gairebé amb un somriure de bonhomia, respongué:

—Això no té res a veure, senyoreta. Seria pueril! Cada any porto regals als nebots d'un bisbe que tothom diu que arribarà a cardenal.

L'Enric, que fins llavors havia callat, intervingué per dir:

—Ens estem allunyant del tema. Ací som liberals i ja va bé que cada u pensi com vulgui. Però en aquest cas se'ns ofereix un servei que no creiem haver sol·licitat.

—Potser no; però jo no puc admetre que m'arribés a succeir el que passa als bombers, que quan algú, per error o estulta diversió, els dóna l'alarma d'un foc que no existeix, tothom afirma no saber-ne res.

Una vegada més la Isabel trobà paraules definitives:

—Sigui com sigui, actua a la descoberta. En aquesta casa no fem arbre. Té algun sentit la seva presència, sense l'arbre?

El Pare Noel va desconcertar-se i àdhuc empal·lidí visiblement. Es recolzà a la taula, mentre passejava una mirada perduda per tot el menjador.

En aquell moment van baixar el nen i la nena, amb els ulls esbatanats. La nena, assenyalant el vell, preguntà:

—Qui és aquest municipal tan estrany?

—És el Santa Claus, bleda. Te'l vaig ensenyar fa poc en un anunci de "Saturday Evening Post" —va respondre el nen.

La Isabel, a qui la presència dels petits havia fet créixer l'enuig, es dirigí severament a l'Ernest, en to de reny.

—Veus? Per això em sap greu que portis aquesta mena de revistes.

I, aprofitant la frase començada, mirà de reüll el Pare Noel i afegí:

—Fullejant-les, els nens s'acostumen a idees i noms que ens són absolutament forasters.

El nostre visitant va incorporar-se. Semblava com si, d'una manera sobtada, li hagués vingut la inspiració d'una rèplica. S'ajupí i

preguntà al nen:

—Tu no has demanat una escopeta?

—Sí.

—Ja ho veuen. Això vol dir que no m’he presentat sense més ni més. Porto l’escopeta demandada.

Però el nen, a qui havien inculcat, com a tots els membres de la família, un fort sentiment d’equip, no es va deixar seduir.

—Quina mena d’escopeta porta?

—És d’aire comprimit, automàtica, amb balins de plom.

—Ah, no! Així no. Com aquesta que diu, en tinc dues d’arraconades, que guardo només per a quan ens vénen a veure criatures més petites. Jo vaig demanar una Sanger calibre 22, amb mira telescòpica. En té alguna d’aquestes?

—No.

El nen es va arronsar d’espatlles com si ni tan sols valgués la pena de parlar-ne. Un somriure de polemistes satisfets es va fer inevitable en cada un de nosaltres. El Pare Noel, tan ponderat en les estampes, va donar un cop de puny damunt la taula.

—Vaja, prou! Estic acostumat que em rebin bé. A veure si hauré de demanar per favor que m’acceptin uns quants obsequis!

—Ací no hem demanat res.

—Si fos cert això constituiria una raó de més per a estimar una generositat tan espontània.

La mare va trobar, de sobte, que la qüestió presentava un caire nou.

“De totes maneres, si el senyor s’entesta a deixar alguna cosa i no hem de signar cap paper...” Però la Isabel li va tallar la frase:

—Mamà! No podem prescindir dels sentiments, per uns quants regals.

Els nostre visitant, les galtes del qual anaven perdent la vermellor de la bonhomia per a adquirir un indescriptible matís d'irritació, va dedicar a la Isabel unes paraules que podien semblar impertinents. I fou aleshores que l'Eudald, el jove esportiu de la família, el dels impulsos arrauxats i sense mesura, intervingué per primera vegada. Va agafar el Pare Noel per la roba i li digué, amenaçadorament:

—Si no fos per l'uniforme que porta!...

Aquesta escena ens va fer estremir a tots. Perquè un pot tenir les creences que vulgui i arribar a cloure's dins dels cercles més hermètics, però l'espectacle de la democràcia no ha desfilat d'una manera vana davant els nostres ulls, i ens ha quedat un respecte mínim pels símbol i les representacions d'allò que creuen els altres. La situació, doncs, ens omplí de pena. La mare es va tapar la cara amb un tovalló, somicant, i es queixà que, entre tots, li donàvem una nit de Nadal horrible.

—Senyora: pensi que jo també pateixo— digué el Pare Noel.

I llavors, com si aquestes paraules seves condensessin una suposada crueltat nostra, adoptà un to patètic i ens dirigí un sermó.

Va parlar-nos de la significació resplendent del Nadal, dient que no es deixava portar per la vanitat si afirmava que ell constituïa una de les al·legories més simpàtiques de la diada. “Gairebé a tot el món, milions de nens esperen la visita del vellet revestit de santedat, i fins la gent d'una més primària educació em rep a besades.” (Això darrer, naturalment, ho digué amb una marcada reticència.)

—Suposem —prosseguí— que jo m'hagi presentat per error, o bé, fins i tot, guiat per un afany de proselitisme. I què? La meva causa és noble. Almenys se'm podia oferir seient. Si vostès mateixos, quan l'ocasió arriba, procuren deixar un plat amb aigua i rosegons de pa per als camells dels Reis, ¿no sóc mereixedor d'una més gran gentilesa?

Va ser aclaparador. La mare agità una campaneta i ordenà a l'Agustina que servís moscatell i neules. L'Eudald, amb els ulls humits, va allargar una mà ampla, penedida, i digué, balbucejant, que d'ell, a les bones, se'n podia treure el que es volgués. S'inicià llavors un breu intermedi de calma. Ens miràvem els uns als altres amb un somriure encantat, i una gran capacitat de perdó ens anava donat somnolència espiritual. L'Ernest, amb un aire perdut i a baixa veu, començà a cantar *Quieta nit*, i tots vàrem perdre el desfici d'anar seguint el pas del temps.

Qui sap l'estona que hauria durat aquesta pau, si no l'hagués interrompuda el nen:

—Com quedem, doncs? Que fem el salt als Reis?

Heus ací, novament, el problema i la seva indefugible nuditat.

La Isabel va alçar-se d'una revolada i anava a dir alguna cosa amb un clar posat de violència, però el nostre visitant l'aturà amb un gest de les mans. De cop va capténir-se de la manera més elevada que li és generalment atribuïda i va dir:

—Ja me'n vaig. No cal que reprenguem el joc de les paraules dures. Seria inútil negar que la maduresa adquirida pels Drets de l'Home ha ocasionat un esmussament de la fantasia; ja no es poden fer miracles sense el permís explícit de l'interessat. La gent està tan feta malbé pels progressos de la ciència, que no admet més d'un prodigi metafísic per any...

Ignoro en virtut de quina simpatia va captar el curs del meu pensament. El cas és que les seves darreres paraules foren per a mi; va donar-me un cop amical a l'esquena, mentre em deia:

—I vostè no s'amoïni. Cregui'm.

La mare, en un afuament de la seva hospitalitat, ordenà:

—Agustina: ajudi el senyor a carregar-se el sac.

El Pare Noel, així, va anar-se'n tal com havia vingut, omplint amb la seva silueta tot el marc de la porta.

Tot just començava a perdre's el seu trepig damunt la grava del jardí, que el nen es va posar a plorar a crits, dient que volia l'escopeta. La Isabel li va pegar, i reprenguérem després la placidesa nadalenca.